

Vi ere Folket og Fædrelandet

Taler

Nicolai Wergeland

Dato

19 april 1814

Sted

Eidsvoll

Omstendigheter

Riksforsamlingens debatt om utenrikskomiteen

- 1 Ædle Herrer! ærværdige Forsamling! Normænd! Brødre! Skjænker mig af
Godhed et Øjeblikks Opmærksomhed!

- Med inderlig Kummer har ogsaa jeg reist mig, for at yde mit Klagesuk over
5 Nationalforsamlingens døende Sælvstendighed, over Folkets tabte Haab til os.
Jeg tør tale med Frimodighed. - Intet afskrækker mig. Ogsaa et Liv har jeg at give
dette kjære Folk. Jeg svor en Ed i min Sjæl, da jeg forlod mit Arnested, at være
blind for alt personligt Hensyn, al personlig Fordeel; og lokkende
Forhaabninger skulle ikke gjøre mig til Forræder mod mine norske Brødre.
10 Haanden fæster jeg i Himmelen og lader Kloden rulle; - ingen Hvirvel af Partier
skal rokke, skal anfegte mig. Foden fæster jeg på Religionens Klippe, og smiler
ad hine truende Bølger. -

- Gode Gud! hvilke Chimærer gjenlyde disse Hvælvinger af! Hvilke Modsigelser!
15 Hvilke Inkonsekventser! De samme, som udraabe hiin uomstødelige
Grundsætning, at Suveræniteten ene er i Folkets Hænder, vove at paastaa, at
denne ærværdige Samling af Folkets Befuldmægtigede intet have at befatte sig
med Folkets Sag. Er da en Akt af det ganske samlede Folk mulig? Kan Folket
anderledes øve sin Suverænitet? - anderledes tilkjendegive sin virkelige Vilje end
20 gjennem sine Repræsentanter? og ere vi ej Folkets Repræsentanter? Skal flere
Hundretusinders Lykke svinde for Individets? Ere vi sammentraadte alene for at
rejse en Throne, for at fremme et Herredømme, - eller for at sikre dette brave
Folk national Lyksalighed for Aarhundreder? Er dette store Thing sat, for at
kjende i en Arvesag, - eller er det sat, for at betrygge faderløse Børns Velfærd? Og
25 beror ikke disse faderløse Norges Børns Velfærd i Fremtiden ligesaameget, ja
maaske mere, paa Rigets udvortes end paa dets indvortes Forhold?

Hvilken Modsigelse: Folket er frit, Folket er selvstændigt og uafhængigt, og
30 Folkets Befuldmægtigede, som det med en rørende Tillid har anfortroet det
Hverv at paase dets Tarv, have ingen Frihed til at spørge: hvorledes er det fat
med os? Hvad vil vore Naboer os?

Og hvilken Inkonsekventse, at antage, at Nationalforsamlingen har Fuldmagt til
35 at nedsætte Kommitteer, for at beskjeftige sig med Finantserne, med
Lovgivningen - ja Fuldmagt endog at vælge en Konge (hvilket dog, som en
partikulær handling, en Lovs Anvendelse, i sig selv ligger uden for et lovgivende
Korpses Competence) - og i samme Øjeblik at negte os Fuldmagt til at beskikke
en Kommittee, for at indhente Oplysninger om Statens vigtigste, nemlig
40 udvortes Anliggender!

Denne Inkonsekventse er sandelig ikke mindre synderlig - denne Modsigelse
ikke mindre rimelig, end om den Folkeforsamling, der skulde forestille det frie
norske Folk, om en Nationalforsamling, i hvis Hænder Norge har nedlagt
45 Brugen af sit dyrebare Øjeblik og Myndighed til at øve dets Ret, til selv at
bestemme dets Regjeringsform og dets Fremtid Held, om den ej var i Grunden
norsk, om den havde fremmede Bestanddele, ueensartede, urene Partikler.

For gamle Norge er fremlyst et Tidspunkt, sjelden i Aartusinde, et Øjeblik,
50 mangel Nation gennem Sekler forgjæves har længtes efter, et Øjeblik, mangt et
Folk paa Kloden i visse Henseender misunder os - et Øjeblik, da Nors Sønner
ere gjengivne et frit og uafhængigt Folks fulde Ret til selv at bestemme sin
Regjeringsforfatning, og at kaare Methoden og Midlerne til Børns og
Børnebørns borgerlige Held - og ere i Besiddelse af denne Ret, uden ved
55 voldsomme Anstrængelser, uden ved smertelige Konvulsioner selv at have
tilrevet sig den. Kan da noget Øjeblik være højtideligere, højvigtigere end dette,
paa hvis Anvendelse Fædrelandets Ve eller Vel beror i Nutid og Eftertid! Kan
noget Hverv være dyrebarere, helligere, religiøsere, end det, som er nedlagt i vore
Hænder? Vil det ej blive os det største Ansvar for Gud og Mennesker, hvorledes
60 vi røgte det? og vil det ej komme an paa den Standhaftighed, Troskab og
Samvittighedsfuldhed, som besjæler os fra Begyndelsen indtil Enden, om vore
Medborgere og vore Efterkommere skulle forbande eller velsigne os, spotte eller
prise vort Minde?

65 Hvad Trøst have vi til det længselsfulde Folk, som svæver mellem Haab og Frygt
- hvad Trøst have vi til det, naar vi komme hjem, og de spørge os ad: hvad have I

udrettet for os? Hvad blev vor Skjebne? Maa vi da ej rødmende slaa Øjet ned,
naar vi intet andet Svar have, end dette: Vi have bygget Eder en Throne - ellers
70 vide vi intet! Vi have bygget Eder en Throne - andet maatte vi ikke. Det var nok!
Æder, drikker og værer glade! Tør vi saaledes spotte den gule Hunger? - Sandelig
Nationen lever disse Dage ikke som Nationalforsamlingen.

Det er mit Kald, som Evangeliets Organ, at trøste den Lidende, den Fattige, og
75 ingensteds at forglemme, at tale deres Sag, at være deres Røst. Denne Røst bør
høres. Skal Sværd drages for Fødeland, saa er det Almuen, som mest føler det.
Hører da Røsten af denne store Pluralitet! Den er eet eneste samdrægtigt Suk
efter den hulde Fred. De udsendte os ligesom Duer af en Noah-Ark, i syv Aar
tillukket, i syv Aar omtumlet i Orlogens Syndflod, og de haabe at se os igjen
80 med Fredens Oljeblad i Munden, at de efter et langt Fængsel igjen kunne
komme ud, for at ernære sig. Hvad om vi da ej hjembringe andet end - Krig,
Krig, Skat, Skat! - Uden engang at have ændset, at tage noget desangaaende i
Overvejelse!

85 Hans Kongl. Højhed har, som man kunde vente sig det af hans ædle
Tænkemaade, efterladt os i fuldkommen Frihed - og vi skulde selv ville binde os
Hænderne! Hans Kongl. Højhed har tilbudt at komme os i møde med alle
mulige Oplysninger, og vi skulde ingen ville søge!

90 Hvad er da, Brødre, hvad er da Bevæggrunden til, at man med saa ængstelig en
Iver vil afholde vort Øje fra at skue ud over Landets Grændser, og aftviste os vor
unegtelige Ret? Frygter man, at vi skulle misbruge den? Det har Folket, som
valgte os, ikke befrygtet. Tror man, at vi ere bestukne - eller at vi ledes af andet
end vor Overbeviisning om, hvad der er Ret og Gavnligt for Fædrelandet? Eller
95 have vi ikke Norges Hæder og Held ligesaa skarpt for Øje, som Nogen, som den
Højeste i Landet? Siger, hvor er Forræderen! Udpeger den Mand iblandt os,
som ingen Agtelse, ingen Tillid fortjener! Hvad mig angaar, da bekræfter jeg for
Eder ved alt Helligt og Kjært, ved Gud i Himmelen, som jeg tjener, ved gamle
Norge, ved Hustro og Børn, at jeg kom herhid med et brændende Forsæt, at tale
100 og arbejde for Norges Lyksalighed - og at ingen Idee tyktes mig herligere end et
uafhængigt Fædreland. Og hvo af os kan ikke med Haanden paa sit Hjerte
bevidne det samme? - Men Hvo af os ynkes ikke ligesaa over Folkets Lidelser?
Hvo elsker ej vore ædle Daleboere? Hvo vil forglemme deres sande Tarv?
Hvorledes skulde vi da kunne misbruge vor Ret til i alle Henseender at passe
105 denne? - O, Brødre! agter dog ej paa deres Tale som sige, at vi ville eders Ulykke!

Tror dog ej, at vi have til Hensigt, at opofre Krigerens og Bondens Vel, for at fremme Kjøbmandens! Tror dog ej, at vi ville raade til nogen Slags vanærende Forbindelse, hvorved nogen Stand i Riget skulde opofres! Vi ere redelige - ja - vi
110 ere oprigtige Mænd! - Vi elske alle Stænder! Vi ville alles Held!

Skulde vi adskilles, uvisse om vor Skjebne, hvad kan da forebygge Anarki i Riget, i Tilfælde af, at det vi oprejse igjen nedrives? Hvad kan i saa farlig en Stund forekomme Anarkiet, uden vor Samling, vor Eendragtighed, vor
115 broderlige Forsamling? - O! maatte da Skjællet falde fra Alles Øjne - Fordommene svinde - Tryllebaandet briste - og alle virke paa samme Vej til samme Maal: Norges Hæder og Held! - Ingen kan tjene to Herrer! I dette Huus have vi kun een Herre, det er Nationen. Vi ynde - vi tjene derfor ingen, saalænge vi sidde her, uden Nationen! Al personlig Hengivenhed, al partisk Følelse maa
120 smelte og henflyde i Kjærlighed - i Pligterne mod Fædrelandet. Lader os da række hinanden Haanden - række Fædrelandet Haanden - og vorde i alle Henseender dets Beskyttere, dets Formyndere! Vi ere Folket og Fædrelandet, saalænge vi ere samlede under dette Tag. - Vi have Ret, uimodsigelig Ret til alt, hvad som sigter til dets Held - Ret til at se i alt, hvad som gjelder til dets Vel.
125 Dertil have vi Fuldmagt af Folket - af Gud, af Fornuften, af Naturen. Det er vor Ret, det er vor Pligt, at tale og handle saaledes, som Folket selv vilde tale og handle, om det havde een Tunge og een Haand!

Amicus Christianus, amicus Fredericus, sed magis amica patria.
130

[Christian er min venn, Frederik er min venn, men fedrelandet er en større venn]

135

Kilde

Henrik Wergeland: Norges Konstitutions Historie, Kristiania 1897 (1841), s. 253-258.

140

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/vi-ere-folket-og-faedrelandet>